

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 112/2018-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. februára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], a [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA], zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. Martin Bartko – JUDr. Silvia Bartková, Piaristická 6667, Trenčín, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 5/2016 a jeho rozsudkom sp. zn. 19 Co 5/2016 z 19. mája 2016 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 212/2016 a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 212/2016 z 31. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“) a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“, spolu aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2, ods. 2 a čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Krajského súdu Trenčína (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Co 5/2016 a jeho rozsudkom sp. zn. 19 Co 5/2016 z 19. mája 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 212/2016 a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 212/2016 z 31. októbra 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia 17. apríla 2008 doručili Okresnému súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania (ďalej len „žaloba“), na základe ktorého sa domáhali proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaní“) určenia, že sťažovatelia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Trenčianska Turná bližšie špecifikovaných v žalobe (ďalej len „sporné pozemky“), ktoré sú založené na základe geometrického plánu č. 244-08368-071-93 vyhotoveného geodetom Ing. Dušanom Bloudekom a overeného vtedajšou Správou katastra Trenčín pod č. 688/93 z 29. septembra 1993 (ďalej len „geometrický plán“) oddelením od pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely č. 768 (roľa o výmere 10 776 m²) zapísanej v pozemkovo-knižnej vložke č. 274 (ďalej len „pôvodná pozemkovo-knižná parcela“) a pri ktorých boli v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení účinnom do 30. novembra 2000 (ďalej len „zákon č. 293/1992 Zb.“) na základe osvedčenia

notára vo forme notárskej zápisnice sp. zn. N 222/93, NZ 4/94 zo 4. januára 1994 spísanej notárkou JUDr. Adrianou Lackovou (ďalej len „notárska zápisnica“) za vlastníkov do evidencie (katastra) nehnuteľností zapísaní právni predchodcovia žalovaných. V právnej veci žaloby sa konanie na okresnom súde viedlo pod sp. zn. 26 C 57/2008.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 26 C 57/2008 zo 4. novembra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) z dôvodu, že žalovaní, resp. ich právni predchodcovia k sporným pozemkom nadobudli vlastnícke právo najneskôr k 1. januáru 2005 vydržaním, žalobu v celom rozsahu zamietol.

4. Na základe riadne a včas podaného odvolania (riadneho opravného prostriedku) sťažovateľov, ktorým namietali nesplnenie podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, a to najmä pokiaľ ide o podmienku dobromyseľnosti, bol rozsudkom krajského súdu rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdený.

5. Sťažovatelia však podali proti právoplatnému rozsudku krajského súdu dovolanie (mimoriadny opravný prostriedok), ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu pre jeho neprípustnosť odmietnuté. Uznesenie najvyššieho súdu podľa zistenia ústavného súdu nadobudlo právoplatnosť 23. novembra 2017.

6. Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„... V konaní pred Okresným súdom... bolo bez pochybností preukázané, že v danom prípade sa jednalo o spoluvlastníctvo viacerých spoluvlastníkov k pôvodne veľkému pozemku označenému ako parcela č. [REDAKOVANÉ] v kat. úz. [REDAKOVANÉ] a neskôr rozdelenému na parc. č. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Zároveň bolo preukázané, že niektorí zo spoluvlastníkov túto parcelu aj skutočne užívali v určitých jej častiach (väčšinou podľa rodín), avšak k reálnej delbe týchto pozemkov medzi jednotlivých spoluvlastníkov nikdy nedošlo!

Okrem toho k rovnakému záveru dospel Okresný súd... aj v konaní... sp. zn. 12C/155/2008, ktorý spis bol ku tomuto konaniu pripojený, a ktorý prípad bol rovnako posudzovaný aj Krajským súdom... a to pod sp. zn. 19Co/238/2010. V konaní

predchodcovia odporcov zároveň úmyselne obišli ustanovenia § 142 Občianskeho zákonníka, ktoré presne upravujú postup spoluvlastníkov pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v prípade, že medzi spoluvlastníkmi nedôjde v tejto otázke k dohode. Postup zvolený odporcami a ich právnymi predchodcami je nielenže v rozpore s § 3 Občianskeho zákonníka, ale jeho dôsledky sú protiústavné...

V konkrétnom prípade tak nie je možné právne inštitúty určené na usporiadanie vlastníckeho práva... vypracované pre prípady neevidovaných alebo nedostatočne evidovaných právnych vzťahov k pôde, používať na zrušenie a rozdelenie spoluvlastníctva k pozemku. A to dokonca ešte k takému pozemku, ktorého právny režim je zrejmý, na liste vlastníctva dostatočne preukázateľne evidovaný a účastníci tohto spoluvlastníckeho vzťahu sú známi. Sťažovatelia sú toho názoru, že Okresný súd Trenčín a aj Krajský súd v Trenčíne tu neprípustným spôsobom prehliadli účelové a ústavne nekonformné konanie právnych predchodcov odporcov, ktorým dosiahli odčlenenie časti pozemkov z pôvodnej parcely č. 768 a zapísanie týchto odčlenených častí na svoje meno v celosti, bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov, napriek tomu, že mali postupovať podľa § 142 Občianskeho zákonníka.

Výsledkom takéhoto nesprávneho postupu je nielen to, že odporcovia sa stali vlastníkami vyčlenených pozemkov o výmere väčšej, než aká by pripadala ich právnym predchodcom podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov, ale dokonca, že ich právní predchodcovia a rodinní príbuzní, ktorých spoluvlastnícke právo je determinované spoločným spoluvlastníckym právom jedného právneho predchodcu, sú aj naďalej zapísaní vo zvyšnej časti pôvodnej parcely č. ■■■■

Je tak zrejmé, že týmto nezákonným postupom došlo zároveň k neprípustnému zvýšeniu výmery pozemku pripadajúcej na spoluvlastnícky podiel právneho predchodcu odporcov, pretože tento podiel tvorí teraz nielen základ vlastníctva odporcov v sporných odčlenených pozemkoch, ale tento podiel zostal aj vo zvyšnej časti pozemku parc. č. ■■■■ a teraz rozdrobené patrí viacerým právnym nástupcom pôvodných vlastníkov (rodinným príbuzným odporcov), a to všetko na úkor spoluvlastníckych podielov sťažovateľov. Takýmto spôsobom sťažovateľ 1/ prišiel o viac ako 500 m² výmery pripadajúcej na jeho spoluvlastnícky podiel v pôvodnej parcele 768 a sťažovateľ 2/ o viac ako 1000 m² výmery pripadajúcej na jeho spoluvlastnícky podiel, čo pri súčasnej minimálnej cene 35,- Eur za 1 m² predstavuje až 35.000,- EUR škody.

Uvedené skrátenie spoluvlastníckych podielov sa tak zároveň rovná vyvlastneniu vlastníckeho práva sťažovateľov, ku ktorému navyše došlo bez náhrady. Odporcovia si vyššie uvedeným postupom uzurpovali spoluvlastnícke podiely sťažovateľov v svojoľne odčlenenej časti pozemku, a to bez náhrady. Namiesto toho, aby Okresný súd Trenčín a Krajský súd v Trenčíne takýto spôsob nadobudnutia spoluvlastníckych podielov sťažovateľov odporcami ako neústavný reprobovali, oba súdy ho vyhlásili za originálne (pôvodné) nadobudnutie vlastníckeho práva. Sťažovatelia sú však jednoznačne toho názoru, že k takémuto nadobudnutiu vlastníckeho práva, ktoré je v priamom rozpore s Ústavou SR však súd nemôže vôbec priznať právnu (súdnu) ochranu...

... Ak by sme aj akceptovali právny názor Okresného súdu Trenčín, že ustanovenie § 2 zák. č. 293/1992 Zb. založilo oprávnenú držbu zo zákona, a to aj v prípade, že držiteľ bol preukázateľne nedobromyseľný v držbe (ako to preukazuje prípad sťažovateľov), účinky tohto ustanovenia pominuli dňa 30.11.2000. Od tejto doby sa podmienky vydržania posudzujú výlučne podľa § 134 Obč. zák. Z vykonaného dokazovania je však zrejmé, že odporca 1/ ako aj jeho právni predchodcovia vedeli o tom, že sťažovateľ 2/ výslovne s rozdelením spoluvlastnícka a odčlenením časti pozemku pre právnych predchodcov odporcov nesúhlasil a tým samým nesúhlasil s nadobudnutím výlučného vlastníckeho práva odporcami, resp. ich právnymi predchodcami k odčlenenej časti spoločnej nehnuteľnosti.

... je... vylúčené, aby bol odporca 1/ dobromyseľný aj k 01.01.2005... konštatovanie Krajského súdu... v napadnutom rozsudku č. k. 19Co/5/2016-303 zo dňa 19.05.2016 o nepretržitej dobromyseľnosti odporcu 1/, resp. jeho právnych predchodcov, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, práve naopak, je s ním v rozpore. Ani z tohto dôvodu tak na strane odporcov nemohlo dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním ku dňu 01.01.2005, nakoľko k tomuto dňu nespĺňali podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva, a to minimálne v otázke dobromyseľnosti, že im toto vlastnícke právo patrí, odhliadnuc od nepreukázanej reálnej del'by.

Na margo celej situácie sa potom sťažovatelia pýtajú, či je ústavné, keď už nie morálne, aby zákon založil dobromyseľnú držbu niekomu, kto preukázateľne nie je dobromyseľný. Sťažovatelia sú toho názoru, že ani zákon č. 293/1992 Zb. nemal za cieľ a nebolo jeho účelom legalizovať protiprávne stavy a zakladať dobromyseľnosť tam, kde

táto od počiatku preukázateľne nebola. Jedine takýto výklad zákona je ústavne konformný...“

7. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov 1/, 2/ na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ich základné právo vlastniť majetok zaručené v čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a právo na spravodlivé prejednanie ich záležitosti zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy zaručené v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň ich základné právo na právnu istotu zaručené čl. 1 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 2 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, postupom postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 1 Cdo 212/2016 a jeho uznesením č. k. 1 Cdo 212/2016 zo dňa 31.10.2017 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľov 1/, 2/ na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ich základné právo vlastniť majetok zaručené v čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a právo na spravodlivé prejednanie ich záležitosti zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy zaručené v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň ich základné právo na právnu istotu zaručené čl. 1 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 2 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 12 ods. 1 Ústavy SR, postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 19Co/5/2016 a jeho rozsudkom č. k. 19Co/5/2016-303 zo dňa 19.05.2016 porušené bolo.

3. Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 212/2016 zo dňa 31.10.2017 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Zrušuje sa rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19Co/5/2016-303 zo dňa 19.05.2016 a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. (správne mal byť bod 5, pozn.) Sťažovateľovi 1/ sa p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 1.500,- EUR (slovom jedentisícpäťsto eur), ktoré sú Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd SR p o v i n n í vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. (správne mal byť bod 6, pozn.) *Sťažovateľovi 2/ sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.000,- EUR (slovom tritisíc eur), ktoré sú Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd SR povinní vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

5. (správne mal byť bod 7, pozn.) *Sťažovateľom 1/ a 2/ sa priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 374,80 EUR (slovom tristosedemdesiatštyri eur osemdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť na účet ich spoločného právneho zástupcu JUDr. Martina Bartka do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

11. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

12. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

13. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

14. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

17. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

III.

18. Ako to z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovatelia namietajú porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru:

18.1 rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal tým, že:

- krajský súd rovnako ako okresný súd v rozpore s vykonaným dokazovaním v tejto veci, ako aj v inej veci právnych pomerov vo vzťahu k pôvodnej pozemkovo-knižnej parcele vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 155/2008 považoval za preukázanú jej reálnu deľbu medzi jej podielovými spoluvlastníkmi,

- krajský súd napriek tomu, že k oddeleniu sporných pozemkov od pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely došlo bez súhlasu sťažovateľa v 2. rade, resp. proti jeho vôli, o čom mali právni predchodcovia žalovaných vedomosť, sa stotožnil s nesprávnym názorom okresného súdu, podľa ktorého boli žalovaní, resp. ich právni predchodcovia po celú vydržaciú dobu dobromyseľnými držiteľmi sporných pozemkov,

- ak by sa aj podľa názoru sťažovateľov akceptoval názor, podľa ktorého oprávnená držba žalovaných, resp. ich právnych predchodcov bola založená zo zákona iba notárskou zápisnicou v zmysle zákona č. 293/1992 Zb., na základe ktorej boli títo zapísaní do evidencie (katastra) nehnuteľností za vlastníkov sporných pozemkov, keďže § 2 až § 9 tohto zákona boli jeho novelizáciou – zákonom č. 393/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. decembra 2000 zrušené, požiadavka v zmysle § 134 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorej držiteľ musí byť nepretržite po celú (10-ročnú) vydržaciú dobu dobromyseľný, vzhľadom na uvedené najmä u žalovaného [REDAKOVANÉ] splnená nebola,

- napriek tomu, že právni predchodcovia žalovaných podľa názoru sťažovateľov zneužívajúc § 2 zákona č. 293/1992 Zb., účelom ktorého bolo okrem iného upraviť podmienky a postup pri zápise neevidovaných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam do evidencie (katastra) nehnuteľností, obišli § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravujúceho zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, krajský súd iba na základe notárskej zápisnice ustálil, že držba sporných pozemkov žalovanými, resp. ich právnyimi predchodcami bola oprávnená,

- žalovaní sú podľa záveru o nadobudnutí vlastníckeho práva k sporným pozemkom vydržaním vlastníkmi väčšej výmery, než aká by zodpovedala veľkosti ich

spoluvlastníckych podielov na výmere pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely. O to viac, že žalovaní, ako aj ďalší potomkovia právnych predchodcov žalovaných sú v evidencii nehnuteľností zapísaní aj ako podieloví spoluvlastníci pozemkov (parciel) zriadených na ostatnej neoddelenej časti pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely,

- došlo tak v podstate k vyvlastneniu majetku sťažovateľov, keď podľa veľkosti ich spoluvlastníckych podielov na pôvodnej pozemkovo-knižnej parcele je sťažovateľ v 1. rade ukrátený o plochu o výmere viac ako 500 m² a sťažovateľ v 2. rade o plochu o výmere viac ako 1 000 m², a to bez náhrady,

- podľa názoru sťažovateľov teda krajský súd rovnako ako okresný súd na základe vykonaných dôkazov dospel k neúplným a nesprávnym skutkovým zisteniam a vec aj nesprávne právne posúdil,

18.2 uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý mu predchádzal tým, že:

- najvyšší súd dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu ako neprípustné odmietol a svoje rozhodnutie riadne a presvedčivo neodôvodnil, čím bolo sťažovateľom ich vlastnícke právo k sporným pozemkom arbitrárne odňaté.

IV.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

19. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

20. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

K rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý mu predchádzal

21. Pokiaľ ide o sťažovateľom napadnutý rozsudok krajského súdu, ústavný súd v prvom rade podotýka, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská* verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, ústavný súd považoval lehotu na podanie sťažnosti ústavnému súdu aj v tomto prípade za zachovanú aj proti označenému rozsudku krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011).

22. V zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 293/1992 Zb. na základe osvedčenia notára (ďalej len „osvedčenie“) vydaného za podmienok uvedených v tomto zákone sa v evidencii nehnuteľností zapíše za vlastníka nehnuteľnosti osoba uvedená v tomto osvedčení.

23. V zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. ak do 10 rokov odo dňa zápisu do evidencie nehnuteľností podľa odseku 1 neuplatní na súde alebo v konaní

o pozemkových úpravách vykonávaných z dôvodu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov vlastnícke právo k nehnuteľnosti takto zapísanej iná osoba, stáva sa zapísaná osoba vlastníkom zapísanej nehnuteľnosti na základe vydržania; to platí aj pre prípad, keď nehnuteľnosť v tejto lehote bola prevedená na inú osobu, než ktorá je uvedená v osvedčení.

24. Podľa § 2 ods. 3 zákona č. 293/1992 Zb. po dobu uvedenú v odseku 2 má osoba zapísaná v evidencii nehnuteľností alebo nadobúdateľ zapísanej nehnuteľnosti postavenie oprávneného držiteľa.

25. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 293/1992 Zb. osvedčenie možno vydať len pre držiteľa nehnuteľnosti.

26. Podľa § 4 ods. 5 zákona č. 293/1992 Zb. ak boli pozemkovoknižné operáty zničené, stratené alebo poškodené, a nie je možné inak preukázať spôsob nadobudnutia vlastníctva alebo predchádzajúceho vlastníka, preukazuje sa len držba nehnuteľnosti.

27. V zmysle § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

28. V zmysle § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutel'nosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

29. V zmysle § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak nedôjde k dohode, zruší podielové spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd.

30. Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľov ústavný súd tiež zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

31. Na citovaný právny názor nadväzuje § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) v znení účinnom do 30. januára 2016, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

32. Ústavný súd poukazuje aj na relevantnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu:

„... V predmetnej veci súd poukazuje na rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo 47/2012 zo dňa 30.04.2013, z ktorého je zrejmé, že účelom zákona č. 293/1992 Zb., účinného od 11. júna 1992, bolo okrem iného upraviť podmienky a postup pri zápise neevidovaných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam (§ 1 písm. a/). Cieľom tejto právnej úpravy bolo usporiadanie neevidovaných právnych vzťahov k nehnuteľnostiam v urýchlenom a pokiaľ možno najmenej formálnom konaní. Tento cieľ bol reakciou na skutočnosť, že vtedajšia evidencia nehnuteľností neodrážala skutočné vlastnícke pomery k nehnuteľnostiam. Postup a podmienky zápisu za vlastníka do evidencie nehnuteľností upravovala druhá časť uvedeného zákona v § 2 až 9. Citované ustanovenie § 2 ods. 1 zák. č. 293/1992 Zb. umožňovalo, aby na základe notárskeho osvedčenia o držbe (vydaného za podmienok stanovených zákonom) sa v evidencii (v katastri) nehnuteľností zapísal za držiteľa nehnuteľnosti ten, kto bol uvedený v tomto osvedčení. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia ak do desiatich rokov od zápisu neuplatní v konaní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách vlastnícke právo iná osoba, stáva sa zapísaná osoba vlastníkom na základe vydržania. Zároveň v zmysle § 2 ods. 3 uvedeného zákona zapísaná osoba nadobudla postavenie oprávneného držiteľa, a to po dobu desiatich rokov od zápisu, pričom toto ustanovenie odkazovalo na § 129 a nasl. Občianskeho zákonníka (o držbe a oprávnenej držbe).

Novelou vykonanou zákonom č. 393/2000 Z. z. boli s účinnosťou od 1. decembra 2000 zo zák. č. 293/1992 Zb. vypustené ustanovenia § 2 až 9. Právne postavenie osôb zapísaných v katastri nehnuteľností nebolo novelou výslovne riešené. Podľa názoru NS SR ustanovenie § 2 ods. 2 zák. č. 293/1992 Zb. bolo vo vzťahu k § 134 Občianskeho zákonníka

špeciálnou úpravou, ktorá umožňovala vydržanie ako originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva za jednoduchších podmienok, než aké stanovovala všeobecná úprava. Vydržanie vlastníckeho práva podľa § 2 ods. 2 zák. č. 293/1992 Zb. vyžadovalo splnenie podmienok, a to že išlo o osobu zapísanú v katastri nehnuteľností za vlastníka na základe notárskeho osvedčenia o držbe, a že do desiatich rokov od zápisu tejto osoby neuplatnila vlastnícke právo k nehnuteľnosti v konaní na súde alebo v konaní o pozemkových úpravách iná osoba. Zrušenie uvedeného ustanovenia k 30. novembru 2000, t. j. po ôsmich rokoch a šiestich mesiacoch od jeho účinnosti, malo za následok, že u žiadnej osoby zapísanej v katastri nehnuteľností na základe notárskeho osvedčenia o držbe, nemohlo dôjsť k završeniu podmienok vydržania podľa tejto špeciálnej úpravy (pre neuplynutie desaťročnej doby plynúcej odo dňa zápisu za vlastníka). Tým však nebola u takejto osoby dotknutá možnosť vydržania vlastníckeho práva splnením podmienok vydržania vyplývajúcich z § 134 Občianskeho zákonníka. Týmito podmienkami boli: a) spôsobilý predmet vydržania, b) oprávnená držba a c) nepretržité trvanie oprávnenej držby po dobu desiatich rokov, ak išlo o nehnuteľnosť. Podmienka oprávnenej držby bola u osoby zapísanej v katastri nehnuteľností na základe notárskeho osvedčenia o držbe splnená bez ďalšieho. Vyplývala zo zákona ako právny účinok zápisu notárskeho osvedčenia o držbe do katastra nehnuteľností. Takáto osoba nadobudla totiž postavenie oprávneného držiteľa, zaručené po dobu desiatich rokov odo dňa zápisu do katastra. Zrušenie ustanovení, na základe ktorých takéto postavenie získala, nemalo na vznik a trvanie práva oprávnenej držby žiaden vplyv...

V prejednávanej veci je rozhodujúce, že dňa 04.01.1994 bolo vo forme notárskej zápisnice č. N 222/93, NZ 4/94 vydané notárkou Mgr. Adrianou Lackovou na základe predložených listín a na základe toho, že počas 60-dňovej vyhláškovej lehoty neboli vznesené žiadne námietky, osvedčenie podľa § 2 zákona č. 293/1992 Zb., že žiadatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] sú vlastníkami nehnuteľností ... Následne zámennou zmluvou zo dňa 11.03.1997 uzatvorenou medzi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] účastníci zmluvy vzájomne zamenili pozemky tak, že [REDAKOVANÉ] do výlučného vlastníctva nadobudla *pare. č.* [REDAKOVANÉ] *ost.* plocha o výmere a ornú pôdu o výmere 266 m² a [REDAKOVANÉ] *zasa* *pare. č.* [REDAKOVANÉ] o výmere 795 m². Pokiaľ došlo k zámene predmetných parciel táto skutočnosť neovplyvnila uplynutie vydržacej doby.

V priebehu 10 rokov od vydania uvedenej notárskej zápisnice nedošlo k spochybneniu v nej uvedených skutočnosti...

... V konaní neboli zistené žiadne skutočnosti, v dôsledku ktorých by v dobe 10-tich rokov (plynúcej odo dňa zápisu do katastra Z 125/94, a to najneskôr odo dňa 31.12.1994) došlo k prerušeniu vydržacej doby pre stratu dobromyseľnosti, a tým aj oprávnenej držby. Odporcovia, resp. ich právny predchodca nemali po vydržaciu dobu dôvodné pochybnosti o tom, že im vec alebo právo patrí. Navrhovatelia do 10-tich rokov od zápisu do katastra nehnuteľností neuplatnili vlastnícke právo k nehnuteľnosti v konaní na súde, ani v konaní o pozemkových úpravách. So zreteľom na tieto skutočnosti súd dospel k záveru, že boli splnené podmienky podľa ust. § 134 Občianskeho zákonníka a odporcovia nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním. Vzhľadom na uvedené považoval súd námietky navrhovateľov o tom, že... právny predchodca odporcov [REDAKOVANÉ] nebol dobromyseľný v držbe predmetných pozemkov, ale konal v úmysle získať vlastnícke právo k daným pozemkom aj proti vôli ostatných spoluvlastníkov, o tom, že právny úkon právneho predchodcu odporcov [REDAKOVANÉ]... obchádza zákon, konkrétne Občiansky zákonník v jeho ustanovení § 142 ods. 1, kedy v prípade, že sa spoluvlastníci nedohodnú na rozdelení svojho spoluvlastníctva, môže o tomto rozdelení rozhodnúť len súd, keďže v predmetnej veci k reálnej delbe žalovaných parciel medzi spoluvlastníkmi nikdy nedošlo, považoval súd za irelevantné s poukazom na to, že právny predchodca odporcov zapísaný v katastri nehnuteľností na základe osvedčenia, nadobudol týmto zápisom právne postavenie oprávneného držiteľa zo zákona. Preto v konaní odporcovia neboli povinní tvrdiť, a teda ani preukazovať nadobudnutie oprávnenej držby v čase predchádzajúcom tomuto zápisu. Navrhovatelia spochybňovali dobromyseľnosť právneho predchodcu odporcov i tým, že ich právny predchodca prestal byť vznesením námietky navrhovateľom 1/ v rámci pozemkových úprav dobromyseľný, a to v tom, že nehnuteľnosti drží ako vlastník. S týmto názorom sa súd nestotožnil, nakoľko obsahom tejto námietky boli úplne iné skutočnosti ako sú predmetom tohto konania. Navyše žalované parcely neboli predmetom pozemkových úprav... Vzhľadom na uvedené skutkové zistenia a právne zdôvodnenie súd návrh ako nedôvodný zamietol...“

33. Z rozsudku krajského soudu, kterým byl potvrzen rozsudek okresního soudu, vyplývá, že krajský soud se v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právními závěry okresního soudu. Krajský soud v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia ďalej okrem iného uviedol:

„... Krajský soud preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok okresného soudu... je potrebné potvrdiť ako vecne správny. Vo veci bolo rozhodnuté bez pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p...

... Odvolacie námietky navrhovateľov vo veci samej sú totožné s námietkami, ktoré boli uplatnené pred súdom prvého stupňa, súd prvého stupňa sa s týmito riadne v odôvodnení svojho rozhodnutia vypořiadal a tieto preto nemohli privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Ani v odvolacom konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Z daného titulu odvolací súd si osvojil dôvody napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. odkazuje.

Na doplnenie správnosti dôvodov rozhodnutia soudu prvého stupňa odvolací súd dodáva:

... navrhovatelia v podanom odvolaní vytykajú soudu prvého stupňa, že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, čím uplatnili odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. d), f) O.s.p...

... Nedôvodná je... námietka odvolateľov, že súd prvého stupňa neprípustným spôsobom prehliadol účelové konanie právnych predchodcov odporcov, ktorým dosiahli odčlenenie časti pozemkov z pôvodnej pkn. parcely č. 768 a zapísanie týchto odčlenených častí na svoje meno v celosti, napriek tomu, že mali postupovať podľa § 142 Občianskeho zákonníka. Rovnako je nedôvodná námietka, že ak súd prvého stupňa aplikoval v prospech odporcov v napadnutom rozhodnutí zásady právneho štátu, tak v prvom rade mal aplikovať tú zásadu, podľa ktorej nie je možné obchádzať zákon a vôľu vlastníkov pomocou právnych inštitútov, ktoré sú určené k riešeniu úplne iných právnych situácií...

Úvahy, z ktorých súd prvého stupňa pri rozhodovaní vychádzal, zodpovedajú hmotnému právu a súdnej praxi. Odporcovia tak, ako vyplýva z výsledkov vykonaného dokazovania pred súdom prvého stupňa, resp. ich právní predchodcovia, boli v držbe

predmetných pozemkov dobromyseľní... Odvolatelia v odvolaní neopodstatnene namietajú, že konštatovanie súdu prvého stupňa o nepretržitej dobromyseľnosti odporcu 1), resp. jeho právnych predchodcov, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, práve naopak, je s ním v rozpore... navrhovatelia... v celom konaní neponúkli žiadny dôkaz na preukázanie tvrdenia, ktorými by bola dobromyseľnosť odporcov, resp. ich právnych predchodcov spochybnená. Pokiaľ namietali, že právny predchodca odporcu 1) prestal byť vznesením námietky navrhovateľom 1) v rámci pozemkových úprav dobromyseľný, k tomuto zaujal stanovisko súd prvého stupňa, keď uviedol, že obsahom námietky v rámci pozemkových úprav boli iné skutočnosti, ako sú predmetom tohto súdneho konania. Ako vyplýva z oznámenia o prešetrení námietky voči výpisu ROEP Komisie pre obnovu evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim, námietky navrhovateľa 1) sa týkali prehodnotenia výmery parciel.

Z uvedených dôvodov dospel krajský súd k záveru, že právne posúdenie uplatneného žalobného návrhu je vecne správne. Závery súdu prvého stupňa sú v súlade s aktuálnou rozhodovacou činnosťou, od ktorej nebol dôvod sa v danej veci odkloniť. Vzhľadom k tomu, že odvolacie námietky navrhovateľov neboli dôvodné, krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil...“

34. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľov, podľa ktorej sa krajský súd v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal, resp. nesprávne vysporiadal s jeho odvolacími námietkami, nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu je v súlade s § 219 ods. 2 OSP, keďže krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením, ktoré formuloval okresný súd, a to je podľa názoru ústavného súdu presvedčivé a zrozumiteľné a konanie nevykazuje znaky podstatných pochybení procesného charakteru. Navyše, krajský súd s poukazom na § 219 ods. 2 OSP uviedol aj ďalšie dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozsudku okresného súdu, preto ústavný súd nevidí žiadny relevantný dôvod na prehodnocovanie záverov rozhodnutí všeobecných súdov. Ustanovením § 219 ods. 2 OSP bola totiž odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia a táto možnosť bola podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu

prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke. Uvedené je v posudzovanej veci nesporné. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

35. Napokon podľa názoru ústavného súdu už okresný súd dal jasnú, zrozumiteľnú a vyčerpávajúcu odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, keď okrem iného vychádzajúc z právnych záverov *rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 47/2012 z 30. apríla 2013 v inej obdobnej právnej veci* a najmä s poukazom na notársku zápisnicu (verejnú listinu) zakladajúcu oprávnenosť držby právnych predchodcov žalovaných, na základe ktorej boli títo zapísaní do evidencie (katastra) nehnuteľností ako vlastníci sporných pozemkov majúci postavenie oprávnených držiteľov, a tiež na to, že za obdobie počnúc dňom zápisu do evidencie nehnuteľností ako vlastníkov, t. j. najneskôr od 31. decembra 1994 v trvaní desiatich rokov (do 31. decembra 2004), počas ktorej žiadna tretia osoba vrátane sťažovateľov si právne významným spôsobom, t. j. v konaní na príslušnom súde ani v konaní o pozemkových úpravách, vlastnícke právo k týmto pozemkom neuplatnila, ustálil, že žalovaní, resp. ich právni predchodcovia boli počas celej desaťročnej vydržacej doby dobromyseľní v tom, že ich držba, ktorou sporné pozemky držali ako svoje a pre seba, bola oprávnená, a uzavrel, že žalovaní splnili všetky podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním.

36. V súvislosti s námietkou sťažovateľov, že krajský súd rovnako ako okresný súd v rozpore s vykonaným dokazovaním v preskúmvanej veci (ako aj v inej právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 155/2008 o právnych pomeroch vo vzťahu k pôvodnej pozemkovo-knižnej parcele) považoval za preukázanú reálnu deľbu pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely medzi jej podielovými spoluvlastníkmi, ústavný súd uvádza, že aj keď podľa odôvodnenia rozsudku okresného súdu sp. zn. 12 C 155/2008 z 11. decembra 2013 nebolo možné ustáliť, že podielové spoluvlastníctvo pôvodnej pozemkovo-knižnej

parcely bolo zrušené reálnou deľbou, samotný sťažovateľ v 1. rade v procesnom postavení žalovaného v 1. rade v rámci svojej účastníckej výpovede uviedol „... *Predtým než bola pôda vložená do družstva, písomná dohoda o rozčlenení parcely nebola, spoluvlastníci sa len ústne dohodli, kto bude ktorú časť užívať. Medze neboli, ani kolíky. Každý vedel, koľko krokov je jeho a každý si svoju časť sám užíval.*“ a podľa výpovede žalovaného v 4. rade „... *pôvodná pozemkovo-knižná parcela pred vložením do družstva bola medzi spoluvlastníkmi ústne rozdelená iba ohľadom užívania, nie vlastníctva...*“.

37. V nadväznosti na uvedené ústavný súd nad rámec vlastnej argumentácie už iba pre úplnosť veci dodáva, že ešte podľa uhorského obyčajového práva, ktoré i mimo zápisu v pozemkovej knihe ako právny titul nadobudnutia vlastníctva uznávalo aj reálnu deľbu spočívajúcu v dlhotrvajúcom užívaní podielovými spoluvlastníkmi fakticky reálne rozdelených samostatných častí spoločnej nehnuteľnosti, a aj podľa rozhodnutia uverejneného v Úradnej sbierke rozhodnutí Najvyššieho súdu Československej republiky vo veciach občianskych z právnej oblasti Slovenska a Podkarpatskej Rusi, roč. I.-VI., č. 911/1932 Sb. (pozri tiež Úr. sb. 1201) takúto dohodu medzi podielovými spoluvlastníkmi treba považovať za dohodu nielen čo sa týka držby, ale aj čo sa týka vlastníckeho práva majúcu za následok zrušenie podielového spoluvlastníctva reálnou deľbou. Nesprávne je teda stotožňovať takýto dlhotrvajúci stav s vydržaním.

38. Podľa zistenia ústavného súdu základom pre rozsudok krajského sudu v spojení s rozsudkom okresného súdu, podľa ktorého žalovaní, resp. ich právni predchodcovia nadobudli vlastnícke právo k sporným pozemkom vydržaním k 1. januáru 2005, bola už notárska zápisnica o osvedčení, že právni predchodcovia žalovaných splnili všetky podmienky v zmysle § 2 až § 9 zákona č. 293/1992 Zb., resp. ich zápis do evidencie nehnuteľností ako vlastníkov na jej základe, čím nadobudli postavenie držiteľov oprávnených, ako aj preukázanie splnenia všetkých podmienok vydržania. Základom pre vydanie notárskej zápisnice (zo 4. januára 1994) popri splnení ostatných zákonných podmienok pre jej vydanie bola domnienka právnych predchodcov žalovaných (vzhľadom na už uvedené, pozn.), že vlastnícke právo s plochou zodpovedajúcou sporným pozemkom

nadobudli reálnou deľbou pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely podľa dlhodobého faktického stavu jej užívania.

39. Už okresný súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia napriek zrušeniu § 2 až § 9 zákona č. 293/1992 Zb. jeho zmenou (novelizáciou) s účinnosťou od 1. decembra 2000, z dôvodu ktorého nemohlo dôjsť k zavŕšeniu vydržania v zmysle tohto zákona, s odvolaním sa na základnú intertemporálnu zásadu súkromného práva zakazujúcu tzv. pravú retroaktivitu spočívajúcu v tom, že novou právnou úpravou sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred účinnosťou novej právnej úpravy, avšak vznik týchto právnych vzťahov a nároky z nich vzniknuté sa posudzujú podľa právnej úpravy účinnej v čase ich vzniku, poukázal na to, že oprávnenosť držby sporných pozemkov je založená u právnych predchodcov žalovaných ich zápisom ako vlastníkov na základe notárskej zápisnice do evidencie nehnuteľností, t. j. najneskôr do 31. decembra 1994. Pretože oprávnenosť tejto držby a dobromyseľnosť právnych predchodcov žalovaných, ktorá bola vydaním notárskej zápisnice ešte posilnená (umocnená), neboli zo strany tretích osôb vrátane sťažovateľov za obdobie do 17. apríla 2008, t. j. do podania žaloby, právne významným spôsobom zvrátené, ale ani spochybnené, dospel k záveru, podľa ktorého žalovaní, resp. ich právni predchodcovia splnili všetky podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním (1. januára 2005) v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka majúceho vo vzťahu k zákonu č. 293/1992 Zb. ako *lex specialis* postavenie *lex generalis*. Podľa názoru ústavného súdu je tento záver okresného súdu plne ústavne konformný.

40. Okrem toho účelom vydržania je umožniť nadobudnutie vlastníckeho práva držiteľovi, ktorý vec dlhodobo ovláda v dobrej viere, že je jej vlastníkom, a dobrá viera (dobromyseľnosť) je podľa platnej právnej úpravy daná so zreteľom na všetky okolnosti. Opakom ovládania veci držiteľom je nečinnosť vlastníka. Právni predchodcovia žalovaných, ako to z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, práve z dôvodu, že napriek dlhodobému faktickému stavu užívania tej-ktorej plochy pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely tým-ktorým jej podielovým spoluvlastníkom o výmere zodpovedajúcej veľkosti jeho spoluvlastníckeho podielu rešpektovaného všetkými ostatnými spoluvlastníkmi, t. j. podľa faktickej reálnej deľby, k zápisu ktorej do evidencie

nehnutelností nedošlo, s cieľom uvedenia faktického stavu užívania tejto parcely žalovanými, resp. ich právnymi predchodcami v súlade so stavom právnym požiadali v zmysle zákona č. 293/1992 Zb. o vydanie osvedčenia, že sú oprávnenými držiteľmi nimi fakticky užívanej plochy zodpovedajúcej sporným pozemkom založeným geometrickým plánom ich oddelením od pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely. Iba samotná okolnosť, že sťažovateľ v 2. rade k oddeleniu sporných pozemkov odmietol dať svoj súhlas, resp. s oddelením nesúhlasil nie je ani podľa názoru ústavného súdu spôsobilá zvrátiť naplnenie všetkých podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním vrátane podmienky dobromyseľnosti, obzvlášť ak sťažovatelia za obdobie viac ako trinástich rokov po zápise žalovaných, resp. ich právnych predchodcov do evidencie nehnuteľností na základe notárskej zápisnice ako vlastníkov, t. j. najneskôr od 31. decembra 1994, boli z hľadiska ochrany svojich práv nečinní.

41. V danej súvislosti ústavný súd tiež dodáva, že keďže sporné pozemky založené geometrickým plánom ich oddelením od pôvodnej pozemkovo-knižnej parcely evidovanej v pozemkovej knihe (evidencia nehnuteľností do 31. marca 1964, pozn.) a právní predchodcovia žalovaných boli do evidencie (katastra) nehnuteľností v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 266/1992 Zb. o katastri nehnuteľností v Slovenskej republike účinného od 1. januára 1993 (evidencia nehnuteľností od 1. januára 1993, pozn.) ako vlastníci sporných pozemkov zapísaní až na základe notárskej zápisnice, zjavne išlo o zápis dovtedy v evidencii (katastri) nehnuteľností (nie v pozemkovej knihe, pozn.) neevidovaného vlastníckeho vzťahu k nehnuteľnostiam, z čoho plynie, že námietka sťažovateľov, podľa ktorej právní predchodcovia žalovaných, keď požiadali o vydanie osvedčenia (notárskej zápisnice) v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 293/1992 Zb., ktorého účelom bolo upraviť podmienky a postup pri zápise neevidovaných vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam do evidencie nehnuteľností, obišli § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravujúci zrušenie podielového spoluvlastníctva, nie je nijako dôvodná.

42. Vzhľadom tiež na tú skutočnosť, že sporné pozemky neboli predmetom konania o obnove evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim (boli mimo projektu pozemkových úprav, pozn.) v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky

č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“) a námietky sťažovateľa v 1. rade vznesené v konaní podľa tohto zákona sa sporných pozemkov nijako netýkali, ako to už z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, tieto námietky neboli spôsobilé zvrátiť oprávnenosť a dobromyseľnosť držby žalovaných, resp. ich právnych predchodcov.

Bez ohľadu na to, či súhrnná výmera sporných pozemkov presne zodpovedá sume spoluvlastníckych podielov právnych predchodcov žalovaných na pôvodnej pozemkovo-knižnej parcele, prípadne podľa tvrdenia sťažovateľov ich výšku presahuje (zo sťažnosti ako ani z jej príloh nevyplýva o koľko, pozn.), podľa názoru ústavného súdu je aj tento čiastkový záver okresného súdu ústavne plne udržateľný.

43. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je možné zamieňať vydržanie ako inštitút súkromného práva spočívajúci v nadobudnutí vlastníckeho práva originálnym spôsobom za splnenia všetkých zákonom stanovených podmienok majúceho celkom prirodzene za následok jeho stratu u pôvodného vlastníka (v danom prípade u sťažovateľov) a vyvlastnenie ako inštitút verejného (správneho) práva, ktoré sa môže uskutočniť iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Ak teda dôjde k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním, čoho podmienkou inak nijako nie je poskytnutie peňažnej náhrady, plne ústavne súladným spôsobom, znamená to, že takéto vydržanie nemôže súčasne zakladať arbitrárne odňatie (stratu) vlastníckeho práva u toho, na úkor koho k vydržaniu došlo.

44. Navyše, keď krajský súd v plnej miere stotožniac sa so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu na zvýraznenie správnosti týchto záverov okrem iného s poukazom na to, že držba žalovaných, resp. ich právnych predchodcov na základe notárskej zápisnice bola počas celej desaťročnej vydržacej doby nepretržite oprávnená a dobromyseľná, že právní predchodcovia žalovaných, keď požiadali o vydanie osvedčenia v zmysle zákona č. 293/1992 Zb., § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka neobišli a námietka sťažovateľa v 1. rade vznesená v rámci pozemkových úprav v zmysle zákona č. 180/1995 Z. z. nebola nijako schopná zvrátiť oprávnenosť a dobromyseľnosť držby žalovaných, resp. ich právnych predchodcov (pozri spomínanú argumentáciu), uzavrel, že okresný súd riadne

a dostatočne odôvodnil nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, podľa názoru ústavného súdu nijako nemožno tento záver považovať za svojvoľný či arbitrárny.

45. Ako už bolo uvedené, právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby príslušný súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní.

Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire č. 303 – B).

46. Ústavný súd už vo veci sp. zn. III. ÚS 44/2011 uviedol, že (v okolnostiach tam posudzovanej veci, pozn.) „nebolo úlohou ústavného súdu skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľov bola zo strany krajského súdu poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd zodpovedal, a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter“. V okolnostiach danej veci treba zdôrazniť, že v prípade rozhodnutí súdov opravnej inštancie si môže opravný súd osvojiť dôvody napadnutého rozhodnutia pod podmienkou, že napadnuté rozhodnutie skutočne preskúmal v intenciách dôvodov predstretých uplatneným opravným prostriedkom.

Európsky súd pre ľudské práva v tomto smere judikoval: „*Súd podčiarkuje, že pojem spravodlivý proces vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý odôvodnil svoje rozhodnutie stručne buď tak, že odkázal na dôvody nižšej inštancie, alebo iným spôsobom, skutočne preskúmal rozhodujúce otázky, ktoré boli pred ním vznesené, a neuspokojil sa s tým, že jednoducho prevzal závery nižšieho súdu.*“ (rozhodnutie ESĽP vo veci Helle c. Fínsko z 19.12.1997).

47. V nadväznosti na sťažovateľmi deklarovaný prejav nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa

čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie (odvolacieho) súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníkov konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný, aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné,

preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

48. S odvolaním sa na tieto skutočnosti a právne závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov v tejto časti (proti rozsudku krajského súdu) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

49. Pokiaľ sťažovatelia na základe svojich sťažnostných námietok namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nielen rozsudkom krajského súdu, ale aj postupom, ktorý mu predchádzal, ústavný súd uvádza, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

50. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti (vo vzťahu k postupu predchádzajúcemu rozsudku krajského súdu) po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K uzneseniu najvyššieho súdu a postupu, ktorý mu predchádzal

51. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, malo podľa sťažovateľov dôjsť tým, že najvyšší (dovolací) súd, napriek vytýkaným nesprávnostiam a vadám rozsudku krajského súdu, v ktorých sťažovatelia videli naplnenie dovolacích dôvodov v zmysle § 420 písm. f) a § 421

ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ich dovolanie ako neprípustné odmietol a uznesenie najvyššieho súdu nie je riadne a presvedčivo odôvodnené.

52. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní.

53. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

54. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, a skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

55. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

56. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

57. Ako to z obsahu sťažnosti a jej príloh zjavne vyplýva, sťažovatelia vo svojom dovolaní uviedli dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods.1 písm. a), b) a c) CSP a za ich naplnenie považovali nedostatočné a nesprávne zistenie skutkového stavu, a tiež nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom.

58. Právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo vo vzťahu k všetkým námietkam sťažovateľov. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľov odmietnuť ako procesne neprípustné.

59. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľov.

60. Pokiaľ sa sťažovatelia s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti nimi podaného dovolania nestotožňujú, ústavný súd dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľmi označených práv.

61. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti (proti uzneseniu najvyššieho súdu a postupu, ktorý mu predchádzal) odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru

62. Keďže sťažovatelia namietané porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy odôvodňovali porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom, a tiež uznesením najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcim postupom, ústavný súd uvádza, že keďže ústavný súd nepovažuje závery týchto rozhodnutí za arbitrárne ani za zjavne neodôvodnené a skutočnosti, ktoré sťažovatelia uviedli vo svojej sťažnosti, ich porušenie nijako nesignalizujú, je sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

63. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľov podľa čl. 13 dohovoru, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že podľa judikatúry ESLP sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv zaručených dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, bod 52). V danom prípade však ústavný súd k takému záveru nedospel.

64. Vo vzťahu k uvedenému (namietanému) porušeniu práva ústavný súd pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

65. Právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru nemôže všeobecný súd porušiť vtedy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (m. m. IV. ÚS 36/04).

66. Skutočnosť, že sťažovatelia neboli v konaní pred krajským súdom aj najvyšším súdom úspešní, nie je podstatná, keďže účinnosť prostriedkov nápravy pre účely čl. 13

dohovoru nezávisí na istote, že bude rozhodnuté v prospech sťažovateľa (napr. Vilvarajah a ďalší proti Spojenému kráľovstvu – 1991, Soering proti Spojenému kráľovstvu – 1989). Napadnutý rozsudok krajského súdu ani napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preto nesignalizujú žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s možným porušením práva sťažovateľov mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru.

67. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľov aj v tejto (prevyšujúcej) časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

68. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2018